

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาการใช้การแพทย์แผนไทยร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบันในการดูแลครรภ์ ทัศนศึกษา หมู่บ้านท่าไต้ อำเภอสระเคา จังหวัดสงขลาซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การเข้าพื้นที่
2. การเลือกพื้นที่
3. ผู้ให้ข้อมูลหลัก
4. วิธีการในการเก็บข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. พื้นที่ศึกษา
7. เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล

การเข้าพื้นที่

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อสืบค้นองค์ความรู้ด้านการใช้แพทย์แผนไทย โดยเสริมสร้างภูมิปัญญาการดูแลสุขภาพในระหว่างที่ตั้งครรภ์ และเพื่อบรรยายและอธิบายการใช้การแพทย์แผนไทยร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบันในการดูแลครรภ์ และจากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนกับคนในชุมชนที่ศึกษาแล้วทำความเข้าใจวิถีชีวิต วัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อในการดูแลสตรีมีครรภ์ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น และเพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับบรรยายเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้สร้างเสริมสุขภาพในระยะตั้งครรภ์

การเลือกพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ หมู่บ้านท่าไต้ อำเภอสระเคา จังหวัดสงขลา ทั้งนี้เนื่องจากอำเภอสระเคา จังหวัดสงขลา เป็นแหล่งที่มีองค์ความรู้ด้านการดูแลสตรีมีครรภ์ด้วยภูมิปัญญาไทย รวมถึงมีการศึกษาแนวทางการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับวิธีการดูแลครรภ์ตามวิธีการแพทย์แผนไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณ และผู้คนในพื้นที่ก็ได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับวิธีการแพทย์

แผนปัจจุบัน เพราะในพื้นที่หมู่บ้านท่าไต้ อำเภอสระเคา จังหวัดสงขลา ได้มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 1 แห่ง ซึ่งมีแพทย์และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีความเชี่ยวชาญทางด้าน การดูแลครรภ์ด้วยระบบการแพทย์แผนปัจจุบันเป็นอย่างดี และชาวบ้านในหมู่บ้านก็ให้ ความเชื่อมั่นมาจนถึง ณ ปัจจุบัน

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แพทย์แผนไทย จำนวน 2 คน เป็นปราชญ์ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านท่าไต้ อำเภอสระเคา จังหวัดสงขลา ซึ่งมีอาชีพทางด้านรักษาครรภ์ การทำคลอดและมีความเชี่ยวชาญทางด้าน การใช้ยาสมุนไพร
2. แพทย์แผนปัจจุบัน จำนวน 4 คน อาศัยอยู่ใน รพ.สต.ท่าไต้ อำเภอสระเคา จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นแพทย์พยาบาลหรือสาธารณสุข ที่ชำนาญงานด้านการทำคลอด และมีประสบการณ์ ด้านการทำคลอดเป็นอย่างดี
3. สตรีที่เคยผ่านการตั้งครรภ์และสตรีที่อยู่ระหว่างการตั้งครรภ์ จำนวน 27 คน ที่มีอายุระหว่าง 20-40 ปี ซึ่งมีความแตกต่างในปัจจัยพื้นฐาน เช่น อาชีพ การประกอบอาชีพส่วนใหญ่จะมี อาชีพทำสวนยาง , จำนวนครั้งของการตั้งครรภ์อยู่ที่ประมาณ 2 ครั้ง, ระดับการศึกษาอยู่ที่ระดับ ปริญญาตรี

วิธีการในการเก็บข้อมูล

วิธีการในการเก็บข้อมูลจะเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และการสังเกต ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเองโดยใช้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เอกสาร ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสารอ้างอิง เอกสารงานวิจัย บทความ การสืบค้นทาง Internet และจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเชื่อมโยงกับการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม เพื่อสืบค้น องค์ความรู้ด้านการดูแลสตรีมีครรภ์ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น

พื้นที่ศึกษา

ผู้วิจัยทำการศึกษาที่ หมู่บ้านท่าไต้ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เป็นอำเภอที่มีเส้นทาง การเดินทางที่ค่อนข้างสะดวก ภายในชุมชนมีความปลอดภัย ชาวบ้านมีทั้งที่เป็นชาวพุทธ มุสลิม และจีน และมีจำนวนสตรีตั้งครรภ์ที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพียงพอสำหรับเป็นผู้วิจัยให้ข้อมูลใน การศึกษา

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย เพื่อให้ได้คำตอบที่เป็นจริงครอบคลุม เนื้อหาอย่างสมบูรณ์เกี่ยวกับความเชื่อ การให้คุณค่า แนวคิดเกี่ยวกับการดูแล (Leininger, 2001) อันเป็นข้อมูลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview Form) แบบสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลักในมุมมองที่ต่างมิติ (Negative case) โดยประเด็นคำถาม ต้องตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ได้ ดังนี้

1. สตรีที่เคยผ่านการตั้งครรภ์และที่อยู่ระหว่างการตั้งครรภ์เกี่ยวกับการบูรณาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับวิธีการดูแลครรภ์ตามวิถีการแพทย์แผนปัจจุบัน
2. องค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลสุขภาพระหว่างการตั้งครรภ์
3. แนวทางการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับวิธีการดูแลครรภ์ตามวิถีการแพทย์ แผนปัจจุบัน

โดยผู้วิจัยสร้างเครื่องมือเหล่านี้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเครื่องมือ ไปทดลองใช้กับผู้ให้ข้อมูล เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของคำถามแล้วทำการแก้ไข จากนั้น นำเครื่องมือที่ผ่านการแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งก็คือหมอดำแย ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิจะมีความเชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้ในการดูแลครรภ์ จากนั้นทำการตรวจสอบความตรงของ เนื้อหาและถูกต้องของการใช้เนื้อหาและภาษา แล้วนำเครื่องมือมาแก้ไขอีกครั้งก่อนนำเครื่องมือมา ใช้ในการเก็บข้อมูลจริง